

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Навчально-науковий інститут № 3
Кафедра психології, соціології та педагогіки*

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА
ПОЛІЦЕЙСЬКОГО»**

вибіркових компонент

освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**Правоохоронна діяльність (Поліцейські)
Law Enforcement (Police Officer)**

Вінниця 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ № 3
Протокол від 09.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології (Протокол від 08.07.2024 № 13)

Розробник:

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат педагогічних наук, доцент – Павло Червоний.

Рецензенти:

доцент кафедри психології, педагогіки та філології ХДАК, кандидат психологічних наук, доцент – Ігор Віденєєв;
професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат психологічних наук, доцент – Світлана Харченко.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 6	26 Цивільна безпека; (шифр галузі) (назва галузі знань) 262 Правоохоронна діяльність (код спеціальності) (назва спеціальності) Поліцейські (назва СВО)	Навчальний курс 2 Семестр 3 Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		
Лекції – 12; Семінарські заняття – 12; Практичні заняття – 20; Лабораторні заняття – 0 Самостійна робота – 46; Індивідуальні завдання: Контрольна робота – 0; Реферати (тощо) – 1.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Професійно-психологічна підготовка поліцейського» є опанування здобувачами вищої освіти понятійного апарату; оволодіння системою психологічних знань, умінь і навичок, які необхідні для формування професійної майстерності працівників поліції та ефективного виконання ними оперативно-службових завдань.

Завдання вивчення дисципліни «Професійно-психологічна підготовка поліцейського» є;

- ознайомити здобувачів вищої освіти із загальними принципами професійно-психологічної підготовки та професійного становлення особистості працівника поліції;
- сформувати чітке уявлення про психологічні закономірності та техніки професійного спілкування, психологічного впливу;
- навчити методам та засобам психологічної саморегуляції в умовах виконання оперативно-службових завдань.

Міждисциплінарні зв'язки: з навчальними дисциплінами «Психологія», «Юридична психологія», «Конфліктологія».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**

- основні поняття професійної психології;

- показники професійної деформації особистості працівника поліції;
- особливості комунікації в системі «юрист-громадянин»;
- основні види психологічного впливу в професійній діяльності працівника поліції;
- сутність психопрофілактики та психогігієни;
- шляхи формування морально-психологічної стійкості працівників поліції;

вміти:

- вільно володіти поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету;
- проводити психологічний аналіз ситуацій професійного спілкування;
- визначати нещирість у поведінці громадян;
- застосовувати адекватний психологічний вплив та контрвплив;
- протистояти провокаційним діям з боку зацікавлених осіб;
- попереджати та долати стресові стани;
- використовувати прийоми саморегуляції у професійній діяльності;
- долати в собі можливі прояви девіантної поведінки (схильність до пияцтва, вживання наркотичних засобів, суїцидальні тенденції).

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК7 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК9 Здатність працювати в команді. ЗК10 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК2 Здатність організовувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності. СК3 Здатність професійно оперувати категоріально понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності. СК5 Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел. СК7 Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми. СК8 Здатність ефективно забезпечувати публічну безпеку та порядок. СК9 Здатність ефективно застосовувати сучасні техніку і технології захисту людини, матеріальних цінностей і суспільних відносин від проявів криміногенної обстановки та обґрунтовувати вибір засобів та систем захисту людини і

	<p>суспільних відносин.</p> <p>СК10 Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК13 Здатність забезпечувати охорону об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності.</p> <p>СК14 Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних.</p> <p>СК16 Здатність у передбачених законом випадках застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми під час службової діяльності в разі отримання інформації чи безпосереднього виявлення ознак правопорушення перебуваючи на місці події та в інших службових ситуаціях, а також здатність надавати домедичну допомогу.</p> <p>СК17 Здатність здійснювати контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система.</p> <p>СК18 Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури.</p> <p>СК19 Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом.</p>
Програмні результати навчання	
<p>ПРН 10 Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p> <p>ПРН 15 Працювати автономно та в команді виконуючи посадові обов'язки та під час розв'язання складних спеціалізованих задач правоохоронної діяльності.</p> <p>ПРН 16 Застосовувати заходи, спрямовані на усунення загрози життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального злочину чи адміністративного правопорушення.</p> <p>ПРН 17 Використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини і громадянина, попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національної безпеки держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку, тощо).</p> <p>ПРН 19 Вміти застосовувати процедури надання першої медичної допомоги.</p> <p>ПРН 20 Підтримувати, встановлені на законодавчому рівні, умови дотримання дозвільної системи.</p>	

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.

Поняття професійно-психологічної підготовки. Психологічна навченість, підготовленість, готовність працівника поліції, їх складові. Основні форми та методи професійно-психологічної підготовки. Професійна

компетентність, професіоналізм. Критерії професіоналізму працівника поліції. Поняття про професійну деформацію особистості. Основні напрямки професійної деформації особистості працівника поліції. Показники та рівні професійної деформації працівника поліції. Попередження професійної деформації працівника поліції.

ТЕМА № 2. ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ.

Поняття «спілкування», «професійне спілкування». Значення спілкування в професійній діяльності працівників поліції. Структура спілкування. Психологічні закономірності формування першого враження про людину. Вербальні та невербальні засоби професійного спілкування. Інтерактивні параметри професійного спілкування працівника поліції. Комунікативна компетентність працівника поліції. Специфіка спілкування та взаємодії працівника поліції з різними верствами громадян (в залежності від віку, статі, професійно-культурного рівня, юридичного та соціального статусу тощо). Поняття та методи візуальної психодіагностики. Графологічний підхід до пізнання особистості. Обличчя як об'єкт візуальної психодіагностики.

ТЕМА № 3. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ.

Психологічний вплив: поняття та особливості. Принципи використання методів психологічного впливу у діяльності працівника поліції. Класифікація методів психологічного впливу у діяльності працівника поліції. Характеристика методів психологічного впливу. Правомірний психологічний вплив на осіб, які протидіють розслідуванню. Види та техніки психологічного контрвпливу у професійній діяльності працівника поліції.

ТЕМА № 4. СТРЕС ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СЛУЖБОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.

Професійний стрес: поняття, ознаки, причини. Структурний аналіз стресу. Посттравматичні стресові розлади. Основні підходи до подолання стресу. Профілактика професійного стресу працівників поліції. Психологічні складові здорового способу життя працівників поліції. Професійний стрес: поняття, ознаки, причини. Структурний аналіз стресу. Основні підходи до подолання стресу. Поняття бойового стресу. Змінені психічні стани військовослужбовців, викликані бойовий діями.

ТЕМА № 5. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.

Психологічна готовність людей до надзвичайних ситуацій. Стадії зміни психічного стану та відновлення після впливу екстремальних факторів.

Психологічні стани бойового стресу. Стан шоку (бойовий шок). Надзбудження (бойовий стрес). Втома (бойове виснаження). Вихід із травми. Адаптація до екстремальної ситуації. Гостра реакція на стрес. Реактивний (психогенний) ступор. Реактивне психогенне збудження. Істеричні психози. Психогенні депресії. Непсихотичні психогенні розлади. Прояви бойової психічної патології. Психологічні стани та перша психологічна допомога особам, які пережили стресову подію.

ТЕМА № 6. КОНФЛІКТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ.

Гендерні особливості професійної діяльності поліцейського. Конфлікти в колективі поліції: причини, заходи з їх попередження і вирішення. Конфліктологічна культура працівників поліції. Вирішення внутрішньо-організаційних конфліктів в поліції

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1 Поняття та сутність професійно-психологічної підготовки поліцейського.	14	2	2	2		8	залік
Тема № 2 Професійне спілкування працівників поліції.	16	2	2	4		8	
Тема № 3 Психологічний вплив у професійному спілкуванні працівників поліції	16	2	2	4		8	
Тема № 4 Стрес та його вплив на службову діяльність працівників поліції в умовах воєнного стану	16	2	2	4		8	
Тема № 5 Особливості психічних станів в діяльності працівника поліції в умовах воєнного стану	16	2	2	4		8	
Тема 6 Конфлікти у професійній діяльності працівників поліції	12	2	2	2		6	
Всього за семестр № 3	90	12	12	20		46	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	<p>Тема № 1: Поняття та сутність професійно-психологічної підготовки поліцейського.</p> <p>Дайте відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтуйте необхідність професійно-психологічної підготовки працівників поліції. 2. Розкрийте сутність професійно-психологічної підготовки, її мету і завдання. 3. Розкрийте зміст поняття «готовність працівника поліції до професійної діяльності». 4. Дайте характеристику методів та форм організації професійно-психологічної підготовки. 5. Розкрийте сутність поняття «професіоналізм»; визначте його складові. 6. Визначте критерії та показники професіоналізму працівника поліції. 7. Яку роль відіграє мотивація у професійній діяльності працівника поліції? 8. У чому полягає сутність операційної складової професіоналізму працівника поліції? 	<p>Основна: 1,2,3 Допоміжна: 1,4,6,7,8,9</p>
	<p>Тема № 2: Професійне спілкування працівників поліції.</p> <p>Дайте відповідь на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити та порівняти поняття «спілкування», «професійне спілкування», «ділове спілкування», «службове спілкування». 2. Дати порівняльний аналіз понять «компетентність», «соціальна компетентність», «соціально-психологічна компетентність», «комунікативна компетентність», «професійна компетентність», «життєва компетентність». 3. Які комунікативні знання та вміння повинен мати працівник поліції? 4. Які основні труднощі у спілкуванні працівника поліції з об'єктом професійної діяльності? 5. Соціально-психологічні механізми та закономірності формування першого враження про людину. 6. Соціально-психологічні механізми сприйняття і взаєморозуміння знайомих людей. 7. На підставі яких ознак зовнішнього вигляду людини будується її образ? Типові помилки першого враження про людину. 8. Назвати основні соціальні стереотипи, розкрити їх сутність. 9. Охарактеризувати каузальну атрибуцію, визначити основні помилки каузальної атрибуції. 	<p>Основна: 1,2,3 Допоміжна: 2,3,4,5,6,7</p>

	<p>10. Охарактеризувати мову як вербальний засіб спілкування.</p> <p>11. Які існують види питань, як правильно ставити питання? Проаналізувати техніки та прийоми активного слухання</p> <p>12. Класифікація та функції невербальних засобів спілкування.</p> <p>13. Навести приклади культуральних відмінностей невербального спілкування.</p> <p>14. Виписати з рекомендованої літератури психологічне значення 10 жестів та 5 поз людини під час спілкування.</p> <p>15. Які існують види брехні, нещирості?</p> <p>16. Визначити вербальні та невербальні прояви брехні та нещирості.</p> <p>17. Дати характеристику детектора брехні.</p> <p>18. Проаналізувати засоби встановлення психологічного контакту.</p> <p>19. Проаналізувати комунікативні бар'єри у спілкуванні працівників слідчих підрозділів, шляхи їх подолання.</p> <p>20. Визначити сутність зворотного зв'язку у спілкуванні. «Вікно Джохарі».</p> <p>21. Охарактеризувати стандартні та нестандартні ситуації соціальної взаємодії у службовій діяльності працівників слідчих підрозділів, дати їх психологічний аналіз.</p> <p>22. Транзактний аналіз Е. Берна.</p> <p>23. Які комунікативні якості особистості працівника поліції сприяють ефективному спілкуванню? Дати їх визначення.</p> <p>24. Які якості особистості ускладнюють спілкування? Дати їх визначення.</p>	
	<p>Тема № 3: Психологічний вплив у професійному спілкуванні працівників поліції</p> <p>Дайте відповідь на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттям «психологічний вплив», «психологічний тиск». 2. Проаналізуйте зростання ролі використання методів психологічного впливу для розслідування злочинів в історичному контексті. 3. У чому полягають особливості використання методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності країн ближнього та дальнього зарубіжжя? 4. Охарактеризуйте загальні принципи використання методів психологічного впливу. 5. У чому полягають основні напрямки вивчення психологічного впливу? 6. Розкрийте та проаналізуйте три основних стратегії впливу за Ковальовим Г. А. 	<p>Основна: 1,2,3 Допоміжна 1,3,4,5,6,7,8</p>

	<p>(«імперативна», «маніпулятивна», «розвиваюча»).</p> <p>7. Охарактеризуйте особливості установок на взаємодію у міжособистісних відносинах за Є.Л. Доценком (домінування, маніпуляція, суперництво, партнерство і співдружність).</p> <p>8. Дайте визначення та розкрийте сутність методів психологічного впливу, що застосовуються слідчими у розслідуванні злочинів.</p> <p>9. Дайте визначення поняттю «психологічне примушення» та розкрийте сутність його основних прийомів.</p> <p>10. У чому полягає правомірний психологічний вплив на особистість в ході розслідування злочинів?</p> <p>11. Розкрийте сутність поняття «допустимий психологічний вплив»?</p> <p>12. Дайте визначення та охарактеризуйте загальні критерії допустимості засобів впливу.у роботу за темою)</p>	
	<p>Тема № 4: Стрес та його вплив на службову діяльність працівників поліції в умовах воєнного стану</p> <p>Дайте відповідь на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні етапи розвитку стресу? 2. Охарактеризуйте основні ознаки стресового стану людини. 3. Розкрийте поняття «посттравматичні стресові розлади». 4. Розкрийте залежність емоційної стійкості на протікання стресу. 5. Дайте визначення поняття «професійний стрес». Визначте ознаки та причини розвитку професійного стресу. 6. Які фактори впливають на розвиток стресу працівника? 7. Дайте характеристику основним психологічним станам, за якими можна визначити, що в людини спостерігається професійна перевтома. 8. Дайте характеристику основним психологічним станам людини (страху, афекту, фрустрації, депресії, втоми тощо) та методам їх подолання. 9. Розкрийте основні профілактичні заходи професійного стресу. 10. Які основні підходи до подолання стресу? 11. Які перші заходи допомоги в гострій стресовій ситуації? 12. Дайте визначення поняттю «бойовий стрес»? 13. Які критерії діагностики зловживання та залежності від психоактивних речовин? 14. Профілактика суїцидальної поведінки в поліції. 	<p>Основна: 1,2,3 Допоміжна 3,4,5,6</p>

	<p>15. Дайте визначення поняттю «емоційна стійкість»?</p> <p>16. Психологічні складові здорового способу життя.</p> <p>17. Психологічна готовність поліцейського до складних видів професійної діяльності.</p> <p>18. Назвіть способи подолання стресу.</p> <p>19. Які моделі бойового стресу ви знаєте?</p> <p>20. Назвіть види бойового стресу.</p>	
	Тема № 5 Особливості психічних станів в діяльності працівника поліції в умовах воєнного стану.	Основна: 1,2,3 Допоміжна 4,5,6
	<p>1. У чому полягає психологічна готовність до надзвичайних ситуацій?</p> <p>2. Назвіть типові психологічні реакції, що виникають під впливом стрес-факторів в умовах локального збройного конфлікту.</p> <p>3. Назвіть стадії психічного стану після впливу екстремальних ситуацій.</p> <p>4. Що означає «Стадія психофізіологічної демобілізації»?</p> <p>5. Назвіть психологічні стани бойового стресу.</p> <p>6. Охарактеризуйте стан бойового шоку.</p> <p>7. Охарактеризуйте поняття «Гостра реакція на стрес».</p> <p>8. Який алгоритм надання першої психологічної допомоги людині у стані агресії?</p> <p>9. Який алгоритм надання першої психологічної допомоги людині у стані ступору?</p> <p>10. Який алгоритм надання першої психологічної допомоги людині у стані апатії?</p>	
	Тема № 6 Конфлікти у професійній діяльності працівників поліції.	Основна: 1,2,3 Допоміжна 4,5,6,7,8
	<p>1. Розкрийте поняття та зміст конфліктологічної культури працівників.</p> <p>2. Назвіть об'єктивні (зовнішні) чинники формування конфліктологічної культури.</p> <p>3. Дайте визначення поняття «конфліктологічна компетентність».</p> <p>4. Визначте шляхи підвищення конфліктологічної компетентності працівників поліції.</p> <p>5. Назвіть суб'єктивні причини виникнення конфліктів у підрозділах поліції.</p> <p>6. Назвіть об'єктивні причини виникнення конфліктів у підрозділах поліції.</p> <p>7. Як пов'язані у підрозділі конфлікт та соціально-психологічний клімат?</p> <p>8. Дайте визначення поняття «розв'язання конфлікту».</p> <p>9. Визначте умови та шляхи процесу розв'язання конфлікту.</p> <p>10. Які критерії визначають результативність розв'язання конфлікту?</p>	

	11. Проаналізуйте засоби управління міжособистісними конфліктами працівниками поліції. 12. Які існують чинники конструктивного підходу до розв'язання конфліктів?	
--	--	--

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Комунікативні бар'єри у спілкуванні працівників слідчих підрозділів, шляхи їх подолання.
2. Якості особистості, що ускладнюють спілкування.
3. Порівняльний аналіз понять «компетентність», «соціальна компетентність», «соціально-психологічна компетентність», «комунікативна компетентність», «професійна компетентність», «життєва компетентність» працівників поліції.
4. Невербальні засоби спілкування.
5. Ефекти міжособистісного сприйняття
6. Формування першого враження на людину
7. Перцептивна сторона спілкування працівників поліції.
8. Психологічні методи впливу: метод надання інформації
9. Психологічні методи впливу: метод рефлексії.
10. Психологічні методи впливу: метод прикладу.
11. Психологічні методи впливу: метод психологічних «пасток».
12. Психологічні методи впливу: психологічне примушення.
13. Професійний стрес: поняття, ознаки, причини
14. Стрес: концепції, переживання, психологічна допомога
15. Посттравматичні стресові розлади: переживання, діагностика та корекція
16. Критерії та показники професіоналізму працівника поліції.
17. Методи та форми організації професійно-психологічної підготовки.
18. Криза професійного розвитку.
19. Професійний відбір в поліції.
20. Фактори розвитку професійної деформації.
21. Професійна деформація як психологічний феномен.
22. Актуальність професійної деформації для працівників поліції.
23. Поняття деформації у механіці, медицині, суспільних науках.
24. Основні закономірності деформаційних змін особистості працівника поліції.
25. Закономірності формування першого враження про людину
26. Соціальні стереотипи.
27. Техніки та прийоми активного слухання.
28. Брехня, її види та прояви.
29. Досвід використання методів психологічного впливу у

правоохоронній діяльності країн близького та далекого зарубіжжя

30. Психопрофілактика наркоманії, алкоголізму та суїцидальних тенденцій серед працівників поліції.

31. Обличчя як об'єкт візуальної психодіагностики.

32. Стилї поведінки в конфліктних ситуаціях і вибір адекватного стилю особистістю.

33. Переговори як особливий тип розв'язання конфліктів.

34. Конфлікти в організаціях: виникнення, причини, типи, профілактика, шляхи вирішення.

35. Управлінські конфлікти: типи, причини, шляхи вирішення та попередження.

36. Переговори та їхня роль у вирішенні управлінських конфліктів.

37. Гендерні конфлікти: причини, суть, шляхи вирішення та запобігання.

38. Насильство як тип конфлікту: суть, типи, шляхи запобігання.

39. Рольові конфлікти в організації.

40. Конфлікти в процесі організації та проведення виборів.

5.1.2. Теми курсових робіт

Не передбачені навчальним планом.

5.1.3. Теми наукових робіт

Не передбачені навчальним планом.

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовувалися такі **методи**:

- метод пояснення;
- метод проблемного викладання;
- розповідь;
- аналітичний метод;
- метод прикладів.

Також, при вивченні курсу необхідне:

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до семінарських занять та робота протягом практикумів;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Індивідуальна робота передбачає роботу з основною та додатковою літературою у підготовці до семінарських занять, написанні доповідей, рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття професійно-психологічної підготовки.
2. Психологічна навченість, підготовленість, готовність працівника поліції, їх складові.
3. Основні форми та методи професійно-психологічної підготовки.
4. Професійна компетентність, професіоналізм.
5. Основні складові професіоналізму.
6. Критерії професіоналізму працівника поліції.
7. Поняття про професійну деформацію особистості.
8. Основні напрямки професійної деформації особистості працівника поліції.
9. Показники та рівні професійної деформації працівника поліції.
10. Попередження професійної деформації працівника поліції.
11. Поняття «спілкування», «професійне спілкування».
12. Значення спілкування в професійній діяльності працівників поліції.
13. Структура спілкування.
14. Психологічні закономірності формування першого враження про людину.
15. Соціально-психологічні механізми взаєморозуміння.
16. Вербальні та невербальні засоби професійного спілкування.
17. Комунікативна компетентність працівника поліції.
18. Специфіка спілкування та взаємодії працівника поліції з різними верствами громадян (в залежності від віку, статі, професійно-культурного рівня, юридичного та соціального статусу тощо).
19. Психотехніка професійного спостереження за об'єктами та обстановкою.
20. Прийоми та правила забезпечення інтенсивності спостереження.
21. Прийоми та правила організації спостереження.
22. Прийоми та правила забезпечення високої чутливості органів почуттів.
23. Прийоми та правила підвищення осмисленості у процесі спостереження.
24. Психологічний вплив: поняття та особливості.
25. Принципи використання методів психологічного впливу у діяльності працівника поліції.
26. Класифікація методів психологічного впливу у діяльності працівника поліції.
27. Характеристика методів психологічного впливу.
28. Правомірний психологічний вплив на осіб, які протидіють розслідуванню.
29. Поняття протистояння психологічному впливу.
30. Види та техніки психологічного контрвпливу у професійній діяльності працівника поліції.
31. Поняття про психогігієну та психопрофілактику.
32. Професійний стрес: поняття, ознаки, причини.

33. Структурний аналіз стресу.
34. Посттравматичні стресові розлади.
35. Основні підходи до подолання стресу.
36. Допомога при професійному стресі.
37. Особистісні чинники стресу.
38. Профілактика професійного стресу працівників органів поліції.
39. Психологічна стійкість та врівноваженість.
40. Організаційно-психологічні заходи збереження працездатності працівників поліції.
41. Поняття бойового стресу.
42. Змінені психічні стани військовослужбовців, викликані бойовий діями.
43. Психологічна готовність людей до надзвичайних ситуацій.
44. Стадії зміни психічного стану та відновлення після впливу екстремальних факторів.
45. Психологічні стани бойового стресу.
46. Стан шоку (бойовий шок).
47. Надзбудження (бойовий стрес).
48. Втома (бойове виснаження).
49. Вихід із травми.
50. Адаптація до екстремальної ситуації.
51. Гостра реакція на стрес.
52. Реактивний (психогенний) ступор.
53. Реактивне психогенне збудження.
54. Істеричні психози.
55. Психогенні депресії.
56. Непсихотичні психогенні розлади.
57. Прояви бойової психічної патології.
58. Психологічні стани та перша психологічна допомога особам, які пережили стресову подію.
59. Гендерні особливості професійної діяльності поліцейського.
60. Конфлікти в колективі поліції: причини, заходи з їх попередження і вирішення.
61. Конфліктологічна культура працівників поліції.
62. Вирішення внутрішньо-організаційних конфліктів в поліції.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

<p><i>Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)</i></p>	<p><i>Результат</i></p> $= ((\text{навчальних занять} + \text{самостійної роботи за семестр}) / 2) * 10$	<p><i>Результат самостійної роботи за семестр</i></p>
--	--	---

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре (“зараховано”)	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно (“зараховано”)	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не

			сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
--	--	--	---

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу органів внутрішніх справ : наук.-практ. посібник : / О.М. Бандурка, В.С. Венедиктов, О.В. Тімченко, В.Є. Христенко. - Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2015. - 319 с.

2. Барко В. І. Психологічне супроводження оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. / В. І. Барко, Ю. Б. Ірхін, Т. Р. Морозова, Д. Й. Никифорчук. – К. : РВЦ КНУВС, Друкарня МВС, 2014.

Допоміжна

1. Лапшина В. Л. Професіоналізм в діяльності поліції: проблеми теорії та практики : підручник / В. Л. Лапшина. – Х. : Вапнярчук Н. М., 2014. – 224с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

2. Геращенко О. С. Особливості психологічної підготовки працівників патрульної поліції до діяльності в екстремальних і надзвичайних ситуаціях. / Щ. С. Геращенко // 36. наук. пр. До нової концепції юридичної освіти. 2018. – С. 95-97. URL:

<http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/1/26.pdf>

3. Крашеніннікова Т.В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції: Навчальний посібник. – Дніпро: Адверта, 2017. – 107 с. URL:

https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/464/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%B7_%D0%9A%D0%9A%D0%9F%D0%9D%D0%9F_9%2C11.pdf

4. Левенець О. А. Принципи розвитку психологічної стійкості працівників ОВС при виконанні професійної діяльності у ризиконебезпечних ситуаціях / О. А. Левенець // Юридична психологія та педагогіка. - 2014. - № 1. - С. 135-145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urpp_2014_1_16.

5. Мухіна Г. В. Юридична психологія : навчально-методичний посібник / Г. В. Мухіна ; за заг. ред. В. М. Бесчастного. – Київ: ВД «Дакор», 2019. – 236 с. URL: <https://dakor.kiev.ua/wp-content/uploads/Jurydychna-Psyhologija.pdf>

6. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. / І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. / За заг. ред. проф. І. І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 571 с. URL: http://books.ndcnangu.co.ua/knigi/posib_psykholohiia_ekstr_diialn_2016.pdf

7. Шинкаренко І.О. Професійна деформація жінок-поліцейських: проблеми та шляхи подолання / О.І. Шинкаренко // Матеріали І Всеукраїнського круглого столу (ДДУВС, 18.05.2018) Актуальні напрями психопрофілактичних заходів у закладах вищої освіти. – 2018. - с. 120-123
URL <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/handle/123456789/2856>